Puolustusvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 6/2025 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan mietinnön antamista varten. Asia on lisäksi lähetetty perustuslakivaliokuntaan ja ulkoasiainvaliokuntaan lausunnon antamista varten.

Lausunnot

Asiasta on annettu seuraavat lausunnot:
- perustuslakivaliokunta PeVL 9/2025 vp
- ulkoasiainvaliokunta UaVL 2/2025 vp

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- vanhempi hallitussihteeri Kosti Honkanen, puolustusministeriö
- yksikön päällikön sijainen Hanna Lepistö, ulkoministeriö
- lainsäädäntöneuvos Annika Naskila, ulkoministeriö
- esittelijäneuvos, jaostopäällikkö Kristian Holman, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- esittelijäneuvos Susanna Lindroos-Hovinheimo, Oikeuskanslerinvirasto
- valmiuspäällikkö, prikaatikenraali Aki Heikkinen, Pääesikunta

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- oikeusministeriö
- sisäministeriö
- liikenne- ja viestintäministeriö
- Poliisihallitus
- Aliupseeriliitto ry
- Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
- Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- Päällystöliitto ry
- Reserviläisliitto ry
- Suomen Reserviupseeriliitto ry

- Suomen Satamat ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi puolustusvoimista annettua lakia, asevelvollisuuslakia, sotilasajoneuvolakia, sotilastiedustelusta annettua lakia, sotilaallisesta kriisinhallinnasta annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia, terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annettua lakia, henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annettua lakia ja tieliikennelakia.

Ehdotuksen mukaan puolustusvoimista annettuun lakiin lisättäisiin Puolustusvoimien uudeksi tehtäväksi Pohjois-Atlantin liiton yhteinen puolustus. Lakiin lisättäisiin myös maininta Pohjois-Atlantin liitosta säännöksiin, jotka koskevat kansainvälisen avun pyytämistä ja yhteistoimintaa Suomen alueella sekä kansainvälisen avun antamista, yhteistoimintaa ja muuta kansainvälistä toimintaa. Lisäksi laissa otettaisiin huomioon Pohjois-Atlantin liiton jäsenyydestä aiheutuvat tarpeet, jotka koskevat Puolustusvoimien kiinteistöjen käyttämistä ja kiinteistöjä koskevia rajoituksia sekä turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitämistä.

Asevelvollisuuslaissa, henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetussa laissa, terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetussa laissa sekä henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetussa laissa olevat viittaukset puolustusvoimista annetun lain 2 §:ään muutettaisiin vastaamaan mainittuun pykälään ehdotettuja muutoksia. Sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetussa laissa tarkoitetun kriisinhallinnan toimeenpanijana voi olla Yhdistyneet Kansakunnat, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö, Euroopan unioni taikka muu kansainvälinen järjestö tai maaryhmä. Lainsäädännön yhdenmukaisuuden ja selvyyden vuoksi lain soveltamisalaan ehdotetaan lisättäväksi nimenomainen maininta Pohjois-Atlantin liitosta.

Sotilastiedustelusta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös sotilastiedustelun kansainvälisestä yhteistyöstä Pohjois-Atlantin liiton ja sen jäsenvaltioiden kanssa. Lisääntynyt kansainvälinen yhteistoiminta edellyttää myös muutoksia sotilasajoneuvolakiin kansainvälisten sotilasajoneuvojen teknisten ominaisuuksien hyväksymisen osalta ja tieliikennelakiin kansainvälisten sotilasajoneuvojen käytön osalta tieliikenteessä.

Esityksellä toteutettaisiin pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmaa, jonka mukaan hallitus arvioi Nato-jäsenyyteen liittyvät lainsäädäntömuutostarpeet ja käynnistää välittömästi niihin tarvittavat valmistelut.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

(1) Hallituksen esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kokonaisuutta ”aktiivinen ja kansainvälinen Nato-Suomi”. Esitys on valmisteltu puolustusministeriön asettamassa

työryhmässä, jonka tehtävänä on arvioida Suomen Pohjois-Atlantin liittoon liittymisestä johtuvia säädösmuutostarpeita ja valmistella tarvittavat puolustusministeriön toimialan säädösluonnokset. Eri kokonaisuuksiin liittyviä säädösmuutostarpeita käsitellään kiireellisyys- ja tärkeysjärjestyksessä.

(2) Esityksen tavoitteena on selkeyttää Puolustusvoimien tehtäviä säätämällä nimenomaisesti Pohjois-Atlantin liiton yhteistä puolustusta koskevasta tehtävästä. Saaman selvityksen perusteella valiokunta toteaa, että säännösmuutoksilla ei sinänsä ole vaikutusta Puolustusvoimiin, sillä laki mahdollistaa jo nykyisin avun pyytämisen, antamisen sekä osallistumisen yhteistoimintaan Pohjois-Atlantin liiton kanssa.

(3) Valiokunta toteaa, että liittymisellä Natoon Suomen puolustuksen järjestämisessä on tapahtunut perustavanlaatuinen muutos, jonka seurauksena Suomen maanpuolustuksen ja Suomen puolustuskyvyn ylläpitäminen, kehittäminen ja käyttö toteutetaan jatkossa osana liittokuntaa ja sen yhteistä puolustusta. Naton merkittävin ydintehtävä on liittokunnan pelote ja puolustus ja siksi Nato-jäsenyyden käytännön vaikutukset kohdistuvat erityisesti puolustushallintoon. Sotilaallisen liittoutumisen myötä Puolustusvoimien tehtävänä on puolustusministeriön ohjauksen mukaisesti suunnitella ja toteuttaa Naton pelotteeseen ja puolustukseen kuuluvia tehtäviä. Tätä taustaa vasten on valiokunnan mielestä perusteltua, että Naton yhteiseen puolustukseen osallistuminen kirjataan selkeästi Puolustusvoimien lakisääteiseksi tehtäväksi.

(4) Esityksen tavoitteena on myös vastata käytännön tarpeisiin, joita Nato-jäsenyyden ja puolustusyhteistyön myötä lisääntyvästä ulkomaisten joukkojen toiminnasta Suomessa aiheutuu. Tavoitteena on parantaa Puolustusvoimien kykyä ulkomaisen avun vastaanottamiseen ja sen harjoitteluun osana puolustusyhteistyötä ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisenpuolustuksen toimeenpanoa. Puolustusvoimista annetun lain lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös kahdeksaa muuta lakia.

(5) Hallituksen esityksen ja saamansa selvityksen perusteella puolustusvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen hyväksymistä tästä mietinnöstä ilmenevin huomautuksin ja muutosehdotuksin. Esitys lähettiin lausunnolle perustuslakivaliokuntaan (PeVL 9/2025 vp) ja ulkoasiainvaliokuntaan (UaVL 2/2025 vp). Perustuslakivaliokunta totesi lausunnossaan, että lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisjärjestyksessä.

Perustuslakivaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan huomioita hallituksen esityksestä

(6) Perustuslakivaliokunta tarkasteli lausunnossaan erityisesti asevelvollisten määräämistä osallistumaan Nato-tehtäviin, kiinteistöjen tilapäistä käyttöoikeutta sekä liikkumista koskevia kieltoja ja rajoituksia Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella.

(7) Asevelvollisuuslain 62 §:ää ehdotetaan muutettavaksi niin, että varusmiespalvelusta suorittava tai kertausharjoitukseen osallistuva asevelvollinen voitaisiin määrätä lyhytaikaiseen palvelukseen ulkomaille, jos hän osallistuu nimenomaisen suostumuksensa mukaisesti Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen tehtävään, kun kyse ei ole Suomen sotilaallisesta puolustamisesta. Asevelvollisten osallistuminen on rajoitettu muihin kuin vaarallisiin tehtäviin. Ehdotus täyttää perustuslakivaliokunnan näkemyksen mukaan tällaiselle sääntelylle asetetut edellytykset.

(8) Puolustusvaliokunta toteaa ehdotetusta säännösmuutoksesta, että asevelvollisuuslain lähtökohta asevelvollisten palveluksesta ulkomailla säilyy ennallaan. Varusmiespalvelusta suorittavien ja kertausharjoitukseen osallistuvien asevelvollisten käyttäminen muuhun kuin Suomen sotilaalliseen puolustamiseen edellyttää edelleen nimenomaista suostumusta. Vaarallisiin tehtäviin asevelvollisia ei voida käyttää lainkaan silloin, kun kyse ei ole Suomen sotilaallisesta puolustamisesta. Reserviläiset voidaan ottaa Puolustusvoimien työ- tai virkasuhteeseen voimassa olevan Puolustusvoimista annetun lain perusteella, jolloin rajoitukset eivät koske heitä (PuVL 11/2022 vp. kohta 11). Valiokunta huomauttaa, että reserviläisten laajamittainen käyttö Nato-tehtävissä vaatii paitsi lainsäädäntömuutoksia, myös palvelussuhteen ehtojen läpikäymistä. Tämä työ on vielä kesken.

(9) Puolustusvoimista annetun lain 14 §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi mahdollisuus tilapäisesti käyttää kiinteistöjä myös puolustusyhteistyön ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanemiseksi. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan Puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä. Ehdotettu muutos laajentaa tilapäisessä käytössä olevien kiinteistöjen käyttötarkoitusta. Ehdotettu säännös on merkityksellinen perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuudensuojan kannalta.

(10) Perustuslakivaliokunta toteaa lausunnossaan, että nyt ehdotetulle käyttöoikeuden perusteiden laajennukselle on sotilaalliseen maanpuolustukseen liittyvä välttämätön ja painava yhteiskunnallinen tarve. Ehdotettu sääntely täyttää valiokunnan arvion mukaan myös sääntelyn täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset ottaen huomioon, että puolustusyhteistyön tulevaisuuden muotoja on mahdotonta ennakoida täysin täsmällisesti ja että perusteiden määrittelyn on katettava myös tulevaisuuden yhteistyön muodot.

(11) Puolustusvoimista annetun lain 15 §:ssä säädetään Puolustusvoimien oikeudesta kieltää asiattomilta Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella tai kohteessa liikkuminen tai rajoittaa sitä. Ehdotettu sääntely on perustuslakivaliokunnan mielestä merkityksellistä perustuslain 9 §:ssä säädetyn liikkumisvapauden kannalta. Perustuslain 9 §:n 1 momentin mukaan Suomen kansalaisella ja maassa laillisesti oleskelevalla ulkomaalaisella on vapaus liikkua maassa ja valita asuinpaikkansa.

(12) Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että 1. lakiehdotuksessa 15 §:n 1 momentista ehdotetaan poistettavan voimassa olevassa laissa oleva edellytys liikkumista koskevien kieltojen ja rajoitusten asettamisen välttämättömyydestä. Tätä muutosta ei ole perusteltu hallituksen esityksessä. Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen valossa sääntelyn muuttamista ehdotetulla tavalla voidaan pitää perusteltuna, eikä ehdotettu sääntely tältä osin muodostu valtiosääntöisesti ongelmalliseksi. Ehdotettua muutosta ja sen taustalla olevia perusteita olisi, perustuslakivaliokunnan voimassa olevaa 15 §:ää koskeva arvio huomioiden, tullut kuitenkin esityksessä käsitellä merkittävästi nykyistä laajemmin ja valiokunnan aiempi arvio asianmukaisesti huomioiden.

(13) Puolustusvaliokunta yhtyy näkemykseen säännösmuutoksen perustelujen riittämättömyydestä, ja toteaa asiasta seuraavaa. Puolustusvoimien käyttämillä alueilla on käytännössä aina ampumatoimintaa, räjähteitä ja muita hengelle ja terveydelle vaarallista toimintaa. Saadun selvityk-

sen mukaan välttämättömyyden vaatimusta voidaan pitää ongelmallisena etenkin muuttuneessa turvallisuusympäristössä ja Suomeen kohdistuvan hybridi- ja laaja-alaisen vaikuttamisen lisääntyessä.

(14) Nykytilassa liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset edellyttävät välttämättömyyden toteamista ja perustelemista alueita koskevien kieltojen ja rajoitusten osalta. Tämä lisää hallinnollista kuormaa ja siitä johtuvaa työmäärää tilanteessa, jossa käytännössä aina Puolustusvoimien alueille asetetaan liikkumista koskevia kieltoja ja rajoituksia. Valiokunta huomauttaa, että tilapäisesti Puolustusvoimien käyttöön otettavien kiinteistöjen osalta on otettava huomioon, että niiden käyttöönotto on jatkossakin sidottu välttämättömyyteen (14 §).

(15) Puolustusvaliokunta katsoo, että ehdotetulla muutoksella saattaa olla vähäisiä vaikutuksia perustuslain 9 §:n liikkumisvapauden, käytännössä niin kutsuttujen jokamiehenoikeuksien, kannalta. Rajoitukset kohdistuvat perusoikeuksien kannalta ensisijaisesti Puolustusvoimien pysyvässä hallinnassa olevien alueiden ulkopuolella Puolustusvoimien tilapäisesti hallinnoimiin alueisiin, jolloin rajoitukset ovat myös tilapäisiä. Lisäksi rajoituksille on Puolustusvoimien toiminnan luonteesta johtuen painava yhteiskunnallinen tarve, ja rajoitukset ovat perusteluja hengen ja terveyden suojaamisen kannalta.

(16) Ulkoasiainvaliokunta toteaa esityksestä antamassaan lausunnossa, että Pohjois-Atlantin liitto on tarkoituksenmukaista mainita nimenomaisesti säännöksessä huomioiden sen merkitys Suomen nykyiselle puolustusjärjestelmälle. Ulkoasiainvaliokunta yhtyy esityksen yleisarvioon siitä, että Nato-jäsenyydellä on merkittäviä vaikutuksia puolustushallintoon ja puolustuspolitiikkaan. Samalla ulkoasiainvaliokunta korostaa, että Nato-jäsenyyden vaikutukset koskevat puolustuspolitiikan lisäksi ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa, ja Nato-asioiden kansallinen valmistelu edellyttää kokonaisvaltaista ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittista tarkastelua.

(17) Ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa todetaan edelleen, että hallituksen esityksessä ei ehdoteta muutettavaksi kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annettavaa lakia. Ulkoasiainvaliokunta katsoo, että lain muutostarpeita on tarpeen arvioida kattavasti, kun on saatu kokemusta sekä lain soveltamisesta Nato-jäsenyyden aikana että Naton toimintatavoista ja päätöksentekoprosesseista.

(18) Ulkoasiainvaliokunta korostaa myöhemmin annettavan kokonaisvaltaisemman esityksen huolellista valmistelua muun muassa sen arvioimiseksi soveltuuko nykyinen kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetussa laissa säädetty päätöksentekomenettely sellaisenaan Naton toimintaan vai vaatiiko se uudelleen tarkastelua. Puolustusvaliokunta yhtyy ulkoasiainvaliokunnan arvioon kokonaisvaltaisen tarkastelun tarpeellisuudesta ja asian huolellisesta valmistelusta ennen mahdollisen esityksen tuomista eduskunnan käsittelyyn.

Nato-asioiden käsittely eduskunnassa

(19) Suomen hakiessa Natoon keväällä 2022 perustuslakivaliokunta arvioi asiaa koskevaa hallituksen esitystä (PeVL 80/2022 vp). Nato-jäsenyys ei perustuslakivaliokunnan arvion mukaan välittömästi vaikuta Suomen valtioelinten toimivaltasuhteisiin ja päätöksentekomenettelyihin.

Valiokunta totesi kuitenkin, että jäsenyydestä voi aiheutua merkittäviä välillisiä vaikutuksia valtioelinten välisiin valta-asetelmiin. Perustuslakivaliokunnan mielestä valtioneuvoston on syytä arvioida tällaisia vaikutuksia ja niiden aiheuttamaa tarvetta tarkistaa perustuslain sääntelyä. Puolustusvaliokunta toteaa, että tätä koskeva esiselvitystyö on parhaillaan valmistumassa oikeusministeriön toimesta.

(20) Puolustusvaliokunta korostaa valtioneuvoston ja eduskunnan välisessä Nato-yhteistyössä perustuslaissa turvatun tiedonsaantioikeuden täysimääräistä toteutumista. Perustuslakivaliokunta on tätä asiaa arvioinut kattavasti lausunnossaan (PeVL 30/2020 vp). Kyseisessä lausunnossa todetaan, että eduskunnan asemasta ylimpänä valtioelimenä sekä lainsäädäntövaltaa ja valtiontaloudellista valtaa käyttävänä valtioelimenä seuraa, että eduskunnan on saatava luotettavat ja kattavat tiedot päätöksentekonsa perustaksi. Tämä on perustuslaissa säädettyjen kansanvaltaisen hallitusmuodon perusteiden toteuttamisen välttämätön edellytys.

(21) Perustuslakivaliokunnan lausunnossa tuodaan esiin, että eduskunnan ja sen valiokuntien on voitava luottaa siihen, että hallituksen esityksissä ja muissa käsiteltävissä asioissa esitetään kattavasti eduskunnan päätöksenteon kannalta relevantti tieto ja valiokunnille tarjotaan asiantuntijakuulemisissa kaikki se informaatio, jota valiokunta pyytää tai joka muuten osoittautuu valiokuntatyön kannalta merkitykselliseksi. Perustuslakivaliokunta korostaa, että tietojen tarpeellisuuden arviointi kuuluu eduskunnan yksinomaiseen toimivaltaan, eikä tietojensaantioikeuteen vaikuta se, että valiokunnan tarvitsemat tiedot olisivat esimerkiksi oikeudelliselta luonteeltaan salassa pidettäviä. Puolustusvaliokunta korostaa, että valtioneuvoston on syytä kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ministeriöt oma-aloitteisesti ja oikea-aikaisesti toimittavat valiokuntien tietoon asioiden käsittelyn kannalta kaiken oleellisen tiedon perustuslain 47 §:n edellyttämällä tavalla.

(22) Hallituksen esityksen perusteluissa (s. 12-13) todetaan, että Suomen sotilaallisen liittoutumisen myötä myös osa ennen jäsenyyttä ulkopolitiikan alaan kuuluneista kysymyksistä arkipäiväistyy. Natossa tehtävä laaja-alainen yhteistyö on muuttunut arkiseksi velvoitteeksi ja siten esimerkiksi kansainväliseen harjoitustoimintaan liittyvä ulkopoliittinen merkitys ja signaalivaikutus ovat monissa tapauksissa vähäisempiä kuin liittoutumattomuuden aikana (OKV/2158/22/2024, s. 3). Natoon liittyvien asioiden valmistelu ja päätöksenteko kuuluvat valtioneuvostolle ja siellä sille sektoriministeriölle, jota asia koskee (OKV/2158/22/2024, s. 7). Valiokunta huomauttaa, että puolustusministeriö vastaa suurimmasta osasta valtioneuvoston Nato-asioiden valmistelusta.

(23) Valiokunta toteaa, että Nato-jäsenyyden myötä puolustuspolitiikan merkitys kasvaa ja korostuu. Nato-jäsenyyden myötä Suomen maanpuolustus on tullut osaksi Naton yhteistä puolustusta. Puolustusvaliokunta on aiemmin arvioinut (PuVL 2/2020 vp) puolustuspolitiikka-määritelmän sisältöä. Valiokunta totesi lausunnossaan, että käsitteelle ei ole olemassa yhtä vakiintunutta määritelmää, mutta termi pitää sisällään puolustuskyvyn ylläpidon, kehittämisen ja käytön. Puolustuspolitiikalla edistetään valtion ja väestön turvallisuutta, tuetaan valtionjohdon päätöksentekoa sekä osallistutaan kansainväliseen päätöksentekoon ja yhteistoimintaan. Puolustuspolitiikka tukee ulko- ja turvallisuuspolitiikan päämääriä. Suomen puolustuspolitiikan tavoitteena on Suomen turvallisuusympäristöön ja voimavaroihin suhteutetun puolustuskyvyn ylläpitäminen, puolustuksen kehittäminen osana kokonaisturvallisuutta ja kansainvälisen puolustusyhteistyön syventäminen.

(24) Valiokunta toteaa, että osana tarkastelua Suomen valtioelinten toimivaltasuhteisista ja päätöksentekomenettelyistä Nato-asioissa tulee tarkasteluun myös ulkoasiainvaliokunnan ja puolustusvaliokunnan roolitus eduskunnan päätöksenteossa. Yhtäältä on tarkasteltava sitä, ovatko Nato-asiat ensi sijassa ulkopolitiikkaa vai puolustuspolitiikkaa ja toisaalta, millä valiokunnalla on johtoasema eduskuntaan tulevien Nato-asioiden käsittelyssä. Valiokunta toteaa, että Suomen liityttyä Natoon merkittävä ulko- ja turvallisuuspoliittinen linjapäätös on tehty: Nato-jäsenyyden kautta Suomella on laaja velvollisuus osallistua puolustusliiton toimintaan. Tällöin korostuu se seikka, etteivät Nato-jäsenyyteen liittyvät päätökset enää ole, verrattuna aiempaan kumppanuusaikaan, erityisiä ulkopoliittisia signaaleja. Nato-asiat ovatkin suurimmaksi osaksi arkista puolustuspolitiikkaa Suomen osallistuessa Naton eri työryhmien ja komiteoiden toimintaan Brysselissä, pääsääntöisesti puolustushallinnon virkamiesten toimesta.

(25) Yhteenvetona edellisestä valiokunta toteaa, että puolustuspolitiikan valmistelu ja päätöksenteko on pidettävä selkeästi yhdellä vastuutaholla eduskunnassa. Puolustusvaliokunnan tulee olla päävastuussa Nato-asioista silloin, kun käsittelyssä ovat selkeästi puolustuspolitiikan toimialaan kuuluvat Nato-kysymykset. Osallistumisessa Naton puolustukseen ja pelotteeseen on kyse nimenomaan puolustuspolitiikasta. Valiokunta huomauttaa, että valiokuntien toimintatavoista säädetään eduskunnan työjärjestyksessä ja valiokuntaoppaassa.

Turvaamistehtävät

(26) Ehdotetun 1. lakiehdotuksen 18 a §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi Puolustusvoimille oikeus suojata yleisellä paikalla myös Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion tai kansainvälistä järjestöä edustavia, erityistä suojelua tarvitsevia asiantuntijoita. Pykälän uuteen 2 momenttiin lisättäisiin Puolustusvoimille oikeus suorittaa yleisellä paikalla turvaamistehtäviä myös vieraan valtion asevoimien tai Pohjois-Atlantin liiton erityisen omaisuuden kuljetusten suojaamiseksi sekä vieraan valtion joukkojen koskemattomuuden suojaamiseksi.

(27) Perustuslakivaliokunta ei lausunnossaan ottanut kantaa turvaamistehtäviin tai Puolustusvoimien työnjakoon poliisin kanssa. Perustuslakivaliokunta on aikaisemmissa lausunnoissaan katsonut, että poliisin käytössä olevien toimivaltuuksien kanssa samojen valtuuksien säätäminen muulle viranomaiselle ei välttämättä ole sopusoinnussa perusoikeuksien rajoitusedellytyksiin kuuluvan välttämättömyysvaatimuksen näkökulmasta (ks. PeVL 10/2016 vp, s. 3, PeVL 49/2014 vp, s. 2/I, PeVL 37/2002 vp, s. 1-2 ja PeVL 2/1996 vp, s. 3/I).

(28) Puolustusvaliokunta toteaa, että Puolustusvoimien turvaamistehtävistä säädettiin vuonna 2017 perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (Laki puolustusvoimista, 18 a-d §). Puolustusvaliokunta totesi tuolloin mietinnössään (PuVM 1/2017 vp. s.4-5), että eri turvallisuusviranomaisia koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita on arvioitava turvallisuusympäristöä koskevan kehityksen valossa. Viranomaisyhteistyötä koskeva sääntely ei kaikin osin pysty vastaamaan uusiin uhkakuviin. Valiokunta totesi mietinnössään pitävänsä välttämättömänä, että turvallisuusviranomaisten toimivaltuudet ovat sellaiset, että normaaliajan toimivaltuuksilla kyetään vastaamaan myös normaaliajan häiriötilanteisiin.

(29) Lisäksi mietinnössä todetaan, että Puolustusvoimien turvaamistehtävien toteuttaminen silloisen lainsäädännön mukaisella virka-apurakenteella ei valiokunnan mielestä ole toiminnallises-

ti tehokkain tapa hoitaa asiaa. Etenkin normaaliolojen ulkopuolella muiden viranomaisten - erityisesti poliisin - rajalliset resurssit saattavat olla sidottuina muihin yhteiskunnan toiminnan kannalta merkittäviin tehtäviin, jolloin Puolustusvoimien on pystyttävä suojaamaan tiettyjä keskeisiä henkilöstöönsä kuuluvia henkilöitä ja puolustusmateriaalin siirtämistä asianmukaisella tavalla (PuVM 1/2017 vp. s. 5).

(30) Puolustusvaliokunta edellytti mietinnössään selvityksen antamista uudesta sääntelystä vuoden 2018 loppuun mennessä. Puolustusministeriön yhteistyössä Pääesikunnan ja asianomaisten viranomaisten kesken laatimassa selvityksessä todetaan, että saadun palautteen perusteella voidaan todeta Puolustusvoimien ja poliisin yhteistoiminnan sujuneen hyvin. Ammattitaitoa on kehitetty molemminpuolisin koulutustapahtumin. Lisäksi turvaamistehtäviä koskien on laadittu erillinen yhteistyösopimus Puolustusvoimien ja poliisin välillä.

(31) Tämän esityksen kuulemisissa tuli esiin, että yhteistoimintavelvoite poliisin ja Puolustusvoimien välillä on toiminut sujuvasti, ja turvaamistehtävistä ilmoitetaan poliisille vakiintuneilla tavoilla. Valiokunta katsoo, että jatkossa yhteistoimintavelvoite on entistä tärkeämpi, koska erityisen omaisuuden kuljetusten ja vieraan valtion joukkojen koskemattomuuden suojaaminen voivat tapahtua yleisellä paikalla eli siellä, missä Puolustusvoimat ei normaalisti toimi. Ensimmäisen lakiehdotuksen 22 b §:ssä esitettyjen toimivaltuuksien mukaisia toimivaltuuksia käyttää yleisellä paikalla normaalisti poliisi.

(32) Yhteenvetona edellisestä puolustusvaliokunta toteaa, että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden tehtävät kuuluvat yksiselitteisesti poliisille. Esitetyn muutoksen myötä Puolustusvoimien turvaamistehtäviä voidaan pitää edelleen varsin rajattuina, kohdistuen täsmällisesti tiettyjen henkilöiden ja kuljetusten turvaamiseen. Voimassa olevan sääntelyn mukaisesti Puolustusvoimat tekee tiivistä yhteistyötä turvaamistehtävien osalta poliisin kanssa, ja poliisi voi tarvittaessa ottaa tehtävän hoitaakseen. Valiokunta katsoo, että esityksellä pyritään ennen kaikkea varmistamaan se, ettei vieraan valtion asevoimien turvaamisen takia yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle pääse muodostumaan vaaraa (s. 87).

Sotilastiedustelulain 20 §:n muutos

(33) Hallituksen esityksessä ehdotetaan myös sotilastiedustelusta annetun lain 20 §:n muuttamista. Kyseisessä pykälässä säädetään kansainvälisestä yhteistyöstä, ja säännökseen lisätään mahdollisuus vaihtaa tiedustelutietoja Pohjois-Atlantin liiton tai muun järjestön taikka Euroopan unionin kanssa. Valiokuntakuulemisessa kiinnitettiin huomiota 20 §:n yhteistyön kautta hankittujen tietojen valvontaan.

(34) Nyt käsiteltävänä olevan lakiehdotuksen mukaan Pääesikunnan tiedustelupäällikkö päättää kansainvälisestä yhteistoiminnasta. Yhteistoiminnan on oltava aina Suomen kansallisten etujen mukaista. Valiokunta toteaa, että yhteistoiminta tiedustelukysymyksissä edellyttää vahvaa luottamusta osapuolien välillä. Lisäksi kaikesta tiedustelutoiminnasta sovitaan aina tarkasti osapuolien kesken. Keskeisenä toiminnan valvojana toimii tiedusteluvalvontavaltuutettu, jolla on lain nojalla laajat tarkastusoikeudet ja pääsy kaikkeen tarvittavaan tietoon.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

18 a §. Puolustusvoimien turvaamistehtävät. Pykälän 1 momentin 4 kohta mahdollistaa minkä tahansa vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön erityisen asiantuntijan suojaamisen Puolustusvoimien toimesta. Näin ei säännöksen perusteluiden mukaan ole tarkoitettu. Valiokunta ehdottaa, että säännöksen 4 kohtaan lisätään kohtien 2 ja 3 tapaan, että kysymys on Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön erityisestä asiantuntijasta.

Valiokunta katsoo, että pykälän 3 momentin sanamuotoa on selkeytettävä. Säännöksen tarkoittamissa tehtävissä on kysymys yleisellä paikalla eli muualla kuin Puolustusvoimien omilla alueilla suoritettavista turvaamistehtävistä. Ehdotetut toimivaltasäännökset oikeuttaisivat aiempaa laajemmin Puolustusvoimien turvamiehen käyttämään julkista valtaa ja puuttumaan perusoikeuksiin tietyissä tilanteissa samassa tarkoituksessa kuin poliisimies oikeutetaan puuttumaan niihin poliisilain mukaan ja rajavartiomies rajavartiolain mukaan.

Edellä mainituista syistä säännöksessä mainittujen toimivaltuuksien käyttäminen tulee valiokunnan mielestä rajata tilanteisiin, jolloin poliisi on estynyt toimivaltaansa kuuluvan tehtävän suorittamisesta. Valiokunta ehdottaa 18 a §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen edellytyksen ”jollei poliisi ole ottanut tehtävää suoritettavakseen” siirtämistä virkkeen loppuun, jolloin se koskisi kaikkia virkkeen tilanteita. Lisäksi valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen 18 a §:n 1 momentin 3 kohdassa on kirjoitusvirhe.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Puolustusvaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 6/2025 vp sisältyvät 2.—9. lakiehdotuksen.

Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 6/2025 vp sisältyvän 1. lakiehdotuksen. ***(Valiokunnan muutosehdotukset)***

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

puolustusvoimista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 ja 4 a §, 12 §:n 1 momentti, 14 §:n 1 ja 5 momentti, 15 §:n otsikko sekä 1 ja 5 momentti, 18 ja 18 a §, 19 §:n 1 momentti ja 22 b §,

sellaisina kuin niistä ovat 2 ja 4 a § sekä 12 §:n 1 momentti laissa 1304/2022, 14 §:n 1 momentti ja 15 §:n 1 momentti laissa 509/2013, 14 §:n 5 momentti ja 15 §:n 5 momentti laissa 932/2015 sekä 18 a ja 22 b § laissa 197/2017, sekä

lisätään lakiin uusi 22 c § seuraavasti:

2 §

Puolustusvoimien tehtävät

Puolustusvoimien tehtävänä on:

1) Suomen sotilaallinen puolustaminen, johon kuuluvat:

a) maa-alueen, vesialueen ja ilmatilan valvominen sekä alueellisen koskemattomuuden turvaaminen;

b) kansan elinmahdollisuuksien, perusoikeuksien ja valtiojohdon toimintavapauden turvaaminen sekä laillisen yhteiskuntajärjestyksen puolustaminen;

c) sotilaskoulutuksen antaminen ja vapaaehtoisen maanpuolustuskoulutuksen ohjaaminen sekä maanpuolustustahdon edistäminen;

2) Pohjois-Atlantin liiton yhteinen puolustus, johon kuuluvat:

a) Suomen ja muiden Pohjois-Atlantin liiton jäsenvaltioiden puolustaminen aseellisia hyökkäyksiä vastaan yhteistyössä niiden asevoimien kanssa;

b) Suomen ja Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen ja puolustuskyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen;

3) muiden viranomaisten tukeminen, johon kuuluvat:

a) virka-apu yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, terrorismirikosten ja muiden ihmisten hengelle tai terveydelle vakavaa vaaraa aiheuttavien rikosten estämiseksi ja keskeyttämiseksi sekä muuksi yhteiskunnan turvaamiseksi;

b) pelastustoimintaan osallistuminen antamalla käytettäväksi pelastustoimintaan tarvittavaa kalustoa, henkilöstöä ja asiantuntijapalveluja;

4) osallistuminen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 222 artiklaan tai Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 42 artiklan 7 kohtaan perustuvaan apuun tai muuhun kuin 2

kohdassa tarkoitettuun tehtävään sisältyvään kansainvälisen avun antamiseen, yhteistoimintaan ja muuhun kansainväliseen toimintaan;

5) osallistuminen kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan ja sotilastehtäviin muussa kansainvälisessä kriisinhallinnassa.

Puolustusvoimien muista tehtävistä säädetään erikseen.

4 a §

Kansainvälisen avun pyytäminen ja yhteistoiminta Suomen alueella

Jollei kansainvälistä apua, yhteistoimintaa tai muuta kansainvälistä toimintaa koskevasta päätöksenteosta annetussa laissa (418/2017) muuta säädetä, puolustusministeriö voi ulkoministeriötä kuultuaan pyytää Puolustusvoimien toimialaan kuuluvaa apua toiselta valtiolta, Pohjois-Atlantin liitolta tai muulta kansainväliseltä järjestöltä taikka Euroopan unionilta tai päättää Puolustusvoimien yhteistoiminnasta toisen valtion, Pohjois-Atlantin liiton tai muun kansainvälisen järjestön taikka Euroopan unionin kanssa Suomen alueella ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan (SopS 1/1956) päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeuden säännöt.

12 §

Kansainvälisen avun antaminen, yhteistoiminta ja muu kansainvälinen toiminta

Puolustusvoimat voi antaa Puolustusvoimien toimialaan kuuluvaa apua toiselle valtiolle, Pohjois-Atlantin liitolle tai muulle kansainväliselle järjestölle taikka Euroopan unionille sekä osallistua yhteistoimintaan toisen valtion, Pohjois-Atlantin liiton tai muun kansainvälisen järjestön taikka Euroopan unionin kanssa ja osallistua muuhun kansainväliseen toimintaan ottaen huomioon Yhdistyneiden Kansakuntien peruskirjan päämäärät ja periaatteet sekä muut kansainvälisen oikeuden säännöt.

— —

14 §

Kiinteistöjen tilapäinen käyttöoikeus

Puolustusvoimilla on oikeus tilapäisesti käyttää muita kuin pysyvässä käytössään olevia kiinteistöjä, jos se on sotilaallisen harjoitustoiminnan, puolustusyhteistyön, Pohjois-Atlantin liiton yhteisen puolustuksen toimeenpanon tai puolustusvalmiuden kohottamisen kannalta välttämätöntä. Puolustusvoimat ei kuitenkaan saa aiheuttaa tarpeetonta haittaa tai vahinkoa omaisuudelle.

— —

Kiinteistön käyttämisestä aiheutuneesta vahingosta suoritetaan kiinteistön omistajalle tai haltijalle käyvän hinnan mukainen korvaus. Korvauspäätökseen samoin kuin kiinteistön käyttöä koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Korvaukseen oikeutetulle on muutoksenhausta huolimatta viivytyksettä suoritettava määrä, josta ei ole erimielisyyttä. Kiinteistön käyttöä koskevaa päätöstä voidaan noudat-

taa muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa. Kiinteistön käyttöä koskevaa sopimusta koskeva riita käsitellään hallintoriita-asiana hallinto-oikeudessa.

15 §

Liikkumista koskevat kiellot ja rajoitukset Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella

Jos sotilaalliset syyt tai ulkopuolisten suojaaminen vaaroilta sitä vaatii, Puolustusvoimien puolustushaaraesikunta, paikallishallintoviranomainen, varuskunnan päällikkö tai harjoituksen johtaja voi kieltää asiattomilta Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella tai kohteessa liikkumisen tai rajoittaa sitä. Kiellon rikkomisesta tuomittavista rangaistuksista säädetään rikoslaissa.

— —

Oleskelu- ja vierailuluvan myöntää edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu viranomainen. Lupaviranomaisen 3 ja 4 momentissa tarkoitetussa asiassa tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa. Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa. Luvan peruuttamista koskevaa päätöstä noudatetaan muutoksenhausta huolimatta, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä täytäntöönpanoa.

— —

18 §

Turvallisuuden ja järjestyksen ylläpitäminen Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella

Turvallisuuden ja järjestyksen toteuttamisesta Puolustusvoimien käytössä olevalla alueella määrää tarkemmin varuskunnan päällikkö tai joukko-osaston komentaja.

Vartio- tai päivystystehtävää suorittavan virkamiehen koulutuksesta säädetään puolustusministeriön asetuksella.

18 a §

Puolustusvoimien turvaamistehtävät

Puolustusvoimat voi tarvittaessa asettaa erityiskoulutuksen saaneen Puolustusvoimien virkamiehen (*turvamies*) suojaamaan yleisellä paikalla erityistä suojelua tarvitsevien henkilöiden koskemattomuutta (*henkilösuojaustehtävä*), jos henkilö:

kuuluu Puolustusvoimien henkilöstöön;

kuuluu Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion sotilasjohtoon;

kuuluu Puolustusvoimien vieraana ~~olevan~~olevaan kansainvälisen järjestöön; tai

on Puolustusvoimien vieraana olevan vieraan valtion tai kansainvälisen järjestön erityinen asiantuntija.

Puolustusvoimat voi tarvittaessa asettaa turvamiehen suojaamaan yleisellä paikalla Puolustusvoimien, vieraan valtion asevoimien tai Pohjois-Atlantin liiton erityisen omaisuuden kuljetusten taikka vieraan valtion joukkojen koskemattomuutta.

Turvamies voi yleisellä paikalla suojata henkilösuojaustehtävässä henkilön turvallisuutta 22 a §:ssä säädetyin toimivaltuuksin~~, jollei poliisi ole ottanut tehtävää suoritettavakseen,~~ sekä 2 momentissa tarkoitetun erityisen omaisuuden kuljetuksen ja vieraan valtion joukon koskemattomuutta 22 b §:ssä säädetyin toimivaltuuksin, jollei poliisi ole ottanut tehtävää suoritettavakseen. Toimivaltuuksien käytön aloittamisesta on ilmoitettava mahdollisimman pian päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle.

Turvaamistehtävän suorittaminen on siirrettävä poliisille tai muulle toimivaltaiselle viranomaiselle mahdollisimman pian 3 momentissa tarkoitettujen toimivaltuuksien käytön alkamisen jälkeen.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvamiehen voimakäyttö- ja suojavälineistä.

Puolustusministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset turvamiehen erityisestä koulutuksesta, voimankäytön harjoittelusta, oikeudesta kantaa voimankäyttövälineitä ja voimakeinojen käytön valvonnasta sekä turvaamistehtävän johtajan kelpoisuusvaatimuksista.

19 §

Henkilöllisyyden selvittäminen, henkilön poistaminen ja kiinniotto-oikeus

Vartio- tai päivystystehtävää suorittavalla virkamiehellä on oikeus poistaa henkilö Puolustusvoimien käytössä olevalta alueelta sekä 15 §:ssä tarkoitetulta alueelta, jos on ilmeistä, ettei poistettavalla ole oikeutta oleskella alueella ja edellä mainittu virkamies on kehottanut häntä poistumaan. Virkamiehellä on oikeus poistaa myös alueella luvallisesti oleva henkilö, jos tämä häiritsee tai vaarantaa toisten tai itsensä turvallisuuden. Lisäksi virkamiehellä on tehtävässään oikeus saada tietää alueella oleskelevan tai liikkuvan henkilön nimi, henkilötunnus tai sen puuttuessa syntymäaika, kansalaisuus ja passitiedot.

— —

22 b §

Toimivaltuudet erityisen omaisuuden kuljetusten ja vieraan valtion joukkojen koskemattomuuden suojaamisessa

Turvamiehellä on oikeus Puolustusvoimien, vieraan valtion asevoimien tai Pohjois-Atlantin liiton erityisen omaisuuden kuljetuksen taikka vieraan valtion joukon välittömässä läheisyydessä eristää, sulkea tai tyhjentää yleisesti käytetty paikka tai alue taikka kieltää tai rajoittaa liikkumista siellä, jos se on välttämätöntä erityisen omaisuuden tai vieraan valtion joukon koskemattomuuden suojaamiseksi, jollei päällystöön kuuluva poliisimies tai poliisin kenttäjohtaja sitä rajoita.

Erityisen omaisuuden kuljetuksen tai vieraan valtion joukon suojaamistehtävässä turvamiehellä on oikeus poistaa paikalta henkilö, jos hänen uhkaustensa tai muun käyttäytymisensä perusteella on perusteltua syytä olettaa tai hänen aikaisemman käyttäytymisensä perusteella on todennäköistä, että hän syyllistyisi Puolustusvoimien, vieraan valtion asevoimien tai Pohjois-Atlantin liiton erityiseen omaisuuteen taikka vieraan valtion joukkoon kohdistuvaan rikokseen. Päällystöön kuuluva poliisimies tai poliisin kenttäjohtaja voi rajoittaa tässä momentissa tarkoitettuja toimivaltuuksia.

Henkilö voidaan ottaa kiinni, jos paikalta poistaminen on todennäköisesti riittämätön toimenpide eikä Puolustusvoimien, vieraan valtion asevoimien tai Pohjois-Atlantin liiton erityiseen omaisuuteen taikka vieraan valtion joukkoon kohdistuvaa rikosta voida muuten estää taikka häiriötä tai vaaraa muuten poistaa. Kiinniottamisesta on välittömästi ilmoitettava päällystöön kuuluvalle poliisimiehelle tai poliisin kenttäjohtajalle ja kiinniotettu on viipymättä luovutettava poliisille.

Edellä 3 momentin nojalla kiinniotettujen henkilöiden kohteluun sovelletaan poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelusta annettua lakia (841/2006).

22 c §

Turvaamistehtävistä laadittava pöytäkirja

Edellä 18 a §:n nojalla suoritetuista toimenpiteistä on laadittava pöytäkirja tai tehtävä vastaava merkintä muuhun asiakirjaan.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

2.

Laki

asevelvollisuuslain 62 ja 78 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asevelvollisuuslain (1438/2007) 62 §:n 1 momentin 3 kohta ja 2 momentti sekä 78 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 1306/2022, seuraavasti:

62 §

Palveluksen järjestäminen ulkomailla

Varusmiespalvelusta suorittava tai kertausharjoitukseen osallistuva asevelvollinen voidaan määrätä lyhytaikaisesti palvelukseen ulkomaille, jos hän:

— —

3) osallistuu nimenomaisen suostumuksensa mukaisesti puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2 tai 4 kohdassa tarkoitettuun tehtävään, eikä kyse ole Suomen sotilaallisesta puolustamisesta;

— —

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin sovelletaan lisäksi 78 §:n 1 momenttia sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettua lakia (1522/2016).

78 §

Palveluksessa olevan asevelvollisen määrääminen muuhun tehtävään kuin Suomen sotilaalliseen puolustamiseen

Tässä laissa tarkoitetussa palveluksessa oleva asevelvollinen voidaan palvelustehtävänään määrätä puolustusvoimista annetun lain 2 §:n 1 momentin 2–4 kohdassa tarkoitettuun muuhun kuin Suomen sotilaalliseen puolustamiseen liittyvään tehtävään. Palvelustehtävää suorittaessaan asevelvolliset eivät saa osallistua:

1) vaarallisten henkilöiden kiinniottamiseen;
2) räjähteiden raivaamiseen;
3) aseellista voimankäyttöä edellyttäviin tehtäviin; eikä
4) muihin 1–3 kohdassa tarkoitettuja tehtäviä vastaaviin vaarallisiin tehtäviin.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

sotilasajoneuvolain 12 ja 40 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasajoneuvolain (332/2023) 12 ja 40 § seuraavasti:

12 §

Puolustusvoimien hälytysajoneuvo

Puolustusvoimien hälytysajoneuvo on sellainen Puolustusvoimien ajoneuvo, joka on varustettu sinistä valoa näyttävällä vilkkuvalla varoitusvalaisimella ja hälytysajoneuvon äänimerkin-antolaitteella. Puolustusvoimien hälytysajoneuvojen käyttöön tiellä sovelletaan, mitä tieliikennelaissa (729/2018) säädetään hälytysajoneuvojen käytöstä tiellä.

Puolustusministeriön asetuksella säädetään Puolustusvoimien hälytysajoneuvon rakenteesta, varusteista, tunnusvärityksestä ja –merkeistä. Puolustusvoimien hälytysajoneuvon tunnusväritystä ja -merkkejä tai niitä erehdyttävästi muistuttavia värityksiä tai merkkejä ei saa käyttää muissa ajoneuvoissa niin, että voi syntyä vaikutelma ajoneuvosta Puolustusvoimien hälytysajoneuvona.

40 §

Kansainvälinen sotilasajoneuvo Suomessa

Jollei muualla toisin säädetä tai Suomea sitovista kansainvälisistä velvoitteista muuta johdu, Suomessa käytettävään kansainväliseen sotilasajoneuvoon ja sen liikennekelpoisuuden valvontaan sekä käyttöön sovelletaan sotilasajoneuvoja koskevia säännöksiä ja määräyksiä.

Kansainvälisen sotilasajoneuvon lähettäjävaltio vastaa siitä, että:

1) ajoneuvo on turvallinen käytettäväksi liikenteessä;

2) ajoneuvo on asianmukaisesti katsastettu tai tarkastettu.

Pääesikunnan teknillinen tarkastusosasto voi antaa tarkempia määräyksiä kansainvälisiä sotilasajoneuvoja koskevista teknisistä vaatimuksista ja kansainväliselle sotilasajoneuvolle suoritetun kytkentäkatsastuksen hyväksymisestä sekä kansainvälisten sotilasajoneuvojen käytöstä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

4.

Laki

sotilastiedustelusta annetun lain 20 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilastiedustelusta annetun lain (590/2019) 20 §:n 1 momentin 1 kohta ja 3 momentti sekä

lisätään 20 §:ään uusi 7 momentti seuraavasti:

20 §

Kansainvälinen yhteistyö

Sotilastiedusteluviranomainen voi Suomen kansallisten etujen mukaisesti tehtäviinsä liittyen tai kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi:

1) vaihtaa muita tiedustelutietoja kuin henkilötietoja ulkomaisten tiedustelu- ja turvallisuuspalveluiden taikka Pohjois-Atlantin liiton tai muun kansainvälisen järjestön taikka Euroopan unionin kanssa salassapitosäännösten estämättä, jos se on tarpeellista; ja

— —

Ulkomaisella toimivaltaisella virkamiehellä on pääesikunnan tiedustelupäällikön päätöksellä oikeus Suomen alueella sotilastiedusteluviranomaisen tehtävien hoitamiseksi toimia yhteistoiminnassa sotilastiedusteluviranomaisen virkamiehen kanssa ja tämän ohjauksessa ja valvonnassa käyttää 22, 24, 43, 47, 51, 60 ja 66 §:ssä tarkoitettuja tiedustelumenetelmiä. Ulkomainen virkamies on velvollinen noudattamaan sotilastiedusteluviranomaisen hänelle antamia määräyksiä, rajoituksia ja ohjeita.

— —

Pääesikunnan tiedustelupäällikkö päättää Pohjois-Atlantin liiton tai sen jäsenvaltion ajoneuvolla, aluksella tai ilma-aluksella taikka maa-asemalla tapahtuvan 60 §:ssä tarkoitetun radiosignaalitiedustelun käytöstä Suomen alueella. Tässä momentissa tarkoitetun yhteistyön on oltava Suomen etujen ja 13 §:ssä tarkoitettujen painopisteiden mukaista sekä tapahduttava sotilastiedusteluviranomaisen ohjauksessa ja valvonnassa.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

5.

Laki

sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 1 §:n 3 momentti seuraavasti:

Valiokunnan mietintö PuVM 4/2025 vp

1 §

Lain soveltamisala

— —

Tässä laissa tarkoitetun kriisinhallinnan toimeenpanijana voi olla YK, Pohjois-Atlantin liitto, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö (ETYJ), muu kansainvälinen järjestö tai maaryhmä taikka Euroopan unioni (EU).

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

6.

Laki

henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annetun lain (332/2019) 1 § seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan henkilötietojen käsittelyyn Puolustusvoimissa ja Puolustusvoimien lukuun, jos tietoja käsitellään puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, 3 kohdan a alakohdassa sekä 4 ja 5 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Tätä lakia sovelletaan vain henkilötietojen käsittelyyn, joka on kokonaan tai osittain automaattista tai jos henkilötiedot muodostavat tai niiden on tarkoitus muodostaa rekisteri tai sen osa.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

7.

Laki

terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan terveydenhuollon järjestämisestä puolustusvoimissa annetun lain (322/1987) 9 a §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 339/2019, seuraavasti:

9 a §

— —

Henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettua lakia (332/2019), jos tietojen käsittely on tarpeen puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, 3 kohdan a alakohdassa sekä 4 ja 5 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi. Muusta henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus) ja tietosuojalaissa (1050/2018).

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

8.

Laki

henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan henkilötietojen käsittelystä rikosasioissa ja kansallisen turvallisuuden ylläpitämisen yhteydessä annetun lain (1054/2018) 1 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on laissa 350/2020, seuraavasti:

1 §

Soveltamisala

— —

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, tätä lakia sovelletaan:

1) Puolustusvoimien suorittamaan ja Puolustusvoimien lukuun suoritettavaan henkilötietojen käsittelyyn, jos tietoja käsitellään puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 2 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa, 3 kohdan a alakohdassa sekä 4 ja 5 kohdassa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi, sekä Puolustusvoimien pääesikunnan suorittamaan henkilötietojen käsittelyyn turvallisuusselvityslain (726/2014) 9 §:n 3 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi;

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

9.

Laki

tieliikennelain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan tieliikennelain (729/2018) 89 §:n 2 ja 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat 2 momentti laissa 333/2023 ja 3 momentti laissa 1040/2020, sekä

lisätään lakiin uusi 66 a § seuraavasti:

66 a §

Poikkeukset erikoiskuljetusten liikenteenohjaajaoikeudesta

Poiketen siitä, mitä 66 ja 67 §:n säädetään liikenteenohjaajan kelpoisuudesta ja luvasta, Suomea sitovassa joukkojen asemaa koskevassa sopimuksessa tarkoitettu joukkojen jäsen saa toimia Puolustusvoimien erikoiskuljetuksen liikenteenohjaajana, jos hänellä on siihen lähettäjävaltiossa annettu ammattilupa tai muu ammattipätevyys. Puolustusvoimat antaa perehdytyskoulutuksen tässä pykälässä tarkoitetulle henkilölle.

89 §

Maastoliikenne ja Puolustusvoimien ajoneuvot

— —

Tämän luvun säännöksiä sovelletaan myös Puolustusvoimien ajoneuvojen, kansainvälisten sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien käyttämiseen. Puolustusministeriön asetuksella voidaan säätää maanpuolustuksen kannalta välttämättömiä poikkeuksia tämän luvun säännöksistä Puolustusvoimien ajoneuvojen, kansainvälisten sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien käyttämisestä. Pääesikunnan teknillisen tarkastusosaston määräyksellä voidaan antaa Liikenne- ja viestintäviraston määräyksistä poikkeavia määräyksiä Puolustusvoimien ajoneuvojen, kansainvälisten sotilasajoneuvojen ja niiden yhdistelmien käyttämisestä, jos se on niiden erityisen käyttötarkoituksen tai rakenteen johdosta välttämätöntä.

Edellä 2 momentissa tarkoitetut poikkeukset voivat koskea:

1) hinattavan ajoneuvon käyttämistä;
2) suoja- ja turvalaitteiden käyttämistä;
3) ajoneuvokohtaisia nopeusrajoituksia;
4) erityisvalaisimien käyttämistä;
5) ajoneuvon merkitsemistä;
6) renkaiden ja liukuesteiden käyttämistä;
7) henkilökuljetuksia sotilasajoneuvolla, kuorma- ja pakettiauton kuormatilassa sekä henkilökuljetuksia perävaunussa;
8) ajoneuvon ja hinattavan ajoneuvon kytkemistä;
9) maastoajoneuvon sekä maastoajoneuvon ja siihen kytketyn hinattavan ajoneuvon käyttämistä;
10) useamman kuin yhden jakamattoman esineen kuljetuksen luokittelua erikoiskuljetukseksi;
11) erikoiskuljetuksen suorittamista koskevia Liikenne- ja viestintäviraston määräyksiä;
12) kuormatun aseen tai sotilaallisen järjestelmän kuljettamista;
13) mittoja ja massoja; ei kuitenkaan 159 §:ssä säädettyä vaatimusta erikoiskuljetusluvasta.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Valiokunnan mietintö PuVM 4/2025 vp

Helsingissä 25.4.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jukka Kopra kok
varapuheenjohtaja Mikko Savola kesk
jäsen Otto Andersson r
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Timo Furuholm vas
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Juha Mäenpää ps
jäsen Riitta Mäkinen sd
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Paula Werning sd
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola